

Звіт
про результати онлайн-опитування
здобувачів вищої освіти третього рівня (докторів філософії, PhD)
освітньо-наукової програми «Професійна освіта»
Сумського державного педагогічного університету
імені А.С.Макаренка

Комплексне опитування проведене відповідно до календаря моніторингових заходів на 2023-2024 навчальний рік серед здобувачів вищої освіти III рівня (докторів філософії, PhD) Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка під час реалізації освітньо-наукової програми «Професійна освіта», основним фокусом якого була: «Якість освітньої та наукової складової освітньо-наукової програми» та «Індивідуальна траєкторія навчання». Анкетування анонімне, проведене дистанційно в Google-Forms.

Оцінювання освітньої складової ОНП здійснювалося комплексно з урахуванням якості викладання навчальних дисциплін, якості оцінювання та форм контрольних заходів, ефективності самостійної роботи й оптимальності навчального навантаження. Результати фіксувалися в числовому вираженні за 5-бальною шкалою, де 5 – відмінно, 1 – дуже погано.

У межах першого блоку анкети аспіранти засвідчили високий рівень задоволеності актуальністю і сучасністю змісту навчальних дисциплін –90 % респондентів обрали варіант «відмінно» (5 балів).

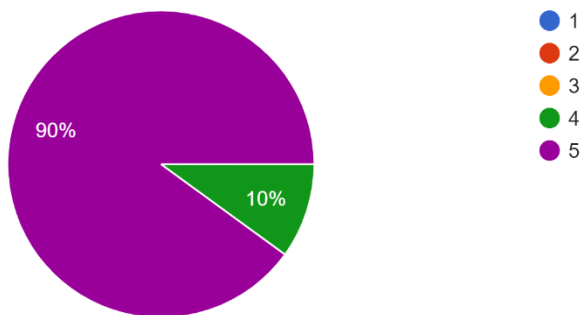


Рис. 1. Розподіл відповідей щодо актуальності і сучасності змісту навчальної дисципліни

Майже усі опитані аспіранти (87,5%) на найвищому рівні оцінили академічну та професійну кваліфікацію викладачів, що, у свою чергу, забезпечує якість освітнього процесу.

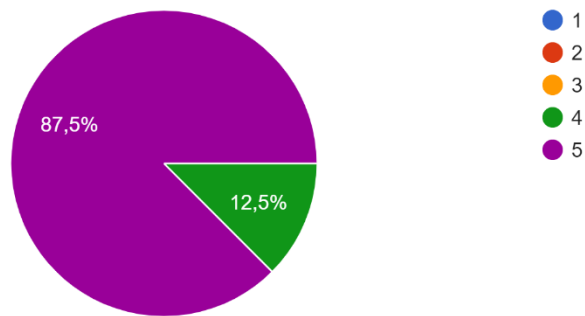


Рис. 2. Розподіл відповідей щодо академічної та професійної кваліфікації викладачів

Зміст навчальних дисциплін є актуальним для 100 % опитаних.

Рівень сформованих компетентностей, сучасних знань, умінь, практичних навичок оцінений: 87,5% на високому рівні. При цьому усі опитані аспіранти зазначили, що в межах реалізації освітньо-наукової програми викладачі періодично залучали до проведення аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців (на це вказало 75% опитаних аспірантів).

У відкритих відповідях з-поміж форм, методів навчання, що сприяють кращому засвоєнню навчального матеріалу та формуванню професійних компетентностей, аспіранти виділили *«Форми: дистанційне навчання, самостійне навчання. Методи: обговорення, групова робота, менторство»*, *«Обговорення конкретних програмних інструментів, технологій та можливостей, для створення оптимальних програм для навчання цифровим технологіям. Використання веб-сайтів, мультимедійних презентацій, відеоуроків та інших інтерактивних засобів для навчання»*, *«Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності. Методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності. Бінарні, інтегровані (універсальні) методи»*.

100 % респондентів дали ствердну відповідь на запитання про розвиток soft skills під час викладання навчальних дисциплін.

На запитання *«Наскільки викладачі вміють викликати інтерес та зацікавити аспірантів до навчальних дисциплін»* опитувані дали такі відповіді: *«Актуальність матеріалу, цікаві та доцільні приклади та жваві обговорення завжди викликав інтерес до навчальної дисципліни»*, *«Викладач використовує інтерактивні методи навчання. Мотивує використовувати цифрові технології в власній науковій діяльності, що допоможе виявити нові залежності та отримати більш об'єктивні та глибокі результати»*, *«викладач завжди подавав інформацію жваво, розпочинав обговорення, наводив цікаві та доцільні приклади»*, *«Викладач надає аргументи для критичного розуміння основи всіх наукових підходів. Допомога розвитку аспіранта як науковця»*.

За результатами опитування фахівцями ЦЗЯВО був зафіксований

високий рівень підготовки до роботи в міжнародному науковому середовищі, оскільки серед відповідей зустрічалися такі як: *«Серед наведеного матеріалу була інформація щодо того, чим відрізняється наша практика від міжнародної, акцентувалась увага на методах та знаннях, які найбільше всього підходять для роботи в міжнародному науковому середовищі», «Створення можливостей для співпраці студентів з міжнародними дослідницькими центрами та лабораторіями. Сприяння публікації результатів досліджень студентів у міжнародних наукових журналах або збірниках», «Дослідження професійно-етичних норм, прийнятих в міжнародній практиці; участь у роботі наукових конференцій, підготовка публікації».*

Усі респонденти відзначили високий рівень якості оцінювання та ефективність форм проведення контрольних заходів. 100 % опитуваних підтвердили, що їх чітко проінформували про зміст, систему та критерії оцінювання; про критерії, порядок, форми та строки проведення проміжної і підсумкової атестації. При розгляді об'єктивності системи оцінювання 100% аспірантів поставили 5 балів, систему накопичення балів визначили аспіранти як достатньо прозору, доступну і зрозумілу, при цьому викладачі аргументують виставлення балів. При цьому 90% опитаних аспірантів вказали на об'єктивність оцінювання. Усі аспіранти підтвердили, що під час навчання механізми та процедури контрольних заходів дозволяють повторне проходження форм контролю, при цьому усі вони підтвердили свою обізнаність щодо процедур оскарження спірних ситуацій оцінювання, результатів навчання та перескладання підсумкового контролю.

Усі опитані респонденти зазначили, що самостійна робота в межах навчальних дисциплін допомагає у вирішенні поставлених задач. При цьому усі опитані аспіранти зазначають, що обсяг завдань для самостійної роботи, потрібний для досягнення очікуваних результатів навчання, не завищений, при цьому є достатня кількість позааудиторного часу для виконання блоку самостійної роботи. Загалом респонденти задоволені розподілом часу на освітню і наукову складову та вважають навчальне навантаження за ОНП збалансованим та помірним.

У другому блоці анкетування «Якість наукової складової ОНП» аспіранти мали можливість висловити свою думку щодо ефективності підготовки і роботи над власним науковим дослідженням. Так, усі аспіранти цілком задоволені процедурами вибору, погодження, уточнення, зміною назви дисертації в процесі підготовки в аспірантурі. При цьому аспіранти відзначають, що мають можливість обговорювати та оприлюднювати отримані наукові результати через участь у конференціях та семінарах, що проводяться в університеті, зазначивши, що *«оприлюднення наукових результатів відбувається через університетські конференції, звітів аспірантів (рік або півроку)», «Є можливість обговорення результатів через участь у конференціях та семінарах».*

Усі опитані аспіранти відзначили, що мають можливість залучитися до міжнародної академічної спільноти за своєю спеціальністю, зокрема через

виступи на міжнародних конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах, при цьому *«в процесі підготовки дисертаційного дослідження є багато можливостей щодо участі у міжнародних конференціях, публікацій статей, участі у спільних проєктах»*.

Аспіранти зазначили, що підготовка до академічної діяльності поза академічним середовищем відбувається у межах загальної та практичної підготовки. До того ж усі опитані аспіранти відмітили, що мають можливість участі в науково-дослідних темах, які ведуться в університеті / на кафедрі, при цьому *«надається достовірна інформація про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації»*, *«викладачі постійно інформують про проведення можливих конференцій»*. При цьому аспіранти високо оцінюють якість організації проведення наукових досліджень в Університеті (100% опитаних аспірантів відзначили високий рівень організації наукових досліджень). До того ж опитані аспіранти зазначають, що задоволені рівнем наукового керівництва, частотою і повнотою наукових консультацій, обговоренням результатів дисертаційного дослідження, а особливо ставленням до аспіранта з боку наукового керівника.

При цьому більшість аспірантів (83,3%) відзначають, що їхнє дисертаційне дослідження входить до сфери наукових інтересів наукового керівника. Вони цілком задоволені організацією та процедурою проведення щосеместрового звітування щодо виконання індивідуального плану аспіранта на кафедрі (на це вказало 100% респондентів).

Підсумовуючи, аспіранти зазначили, що повністю задоволені рівнем наукового керівництва: повнотою і частотою наукових консультацій, обговоренням стану дисертації, обговоренням результатів дисертаційного дослідження, ставленням з боку наукового керівника до аспіранта. Про високий рівень підготовки аспірантів до наукового дослідження свідчить і той факт, що усі аспіранти акцентували на відсутності труднощів при виконанні наукових досліджень. До того ж усі аспіранти відзначили можливість апробації власних результатів досліджень, при цьому переважно висвітлення результатів досліджень відбувалося під час конференцій.

Усі опитані аспіранти зазначили, що вони мали можливість вільно обирати тему наукового дослідження та наукового керівника, з яким також мають спільні наукові праці.

Під час роботи над дисертаційним дослідженням, аспіранти зазначили, що мають доступ до підручників, монографій та інших методичних матеріалів в електронній та друкованій формі, та на 100% задоволені роботою бібліотеки. Єдине, що викликає труднощі – це пошук сучасної наукової літератури українських вчених за темою досліджень, особливо якщо тема дослідження є новою або малодослідженою.

Аспіранти також зазначили, що під час наукової роботи залучаються роботодавці, зокрема керівники кафедр, дослідницьких груп, наукових установ, які проводять фундаментальні та/або практичні дослідження для забезпечення набуття аспірантами універсальних навичок дослідника,

зокрема щодо застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, організації та проведенні навчальних занять, управлінні науковими проектами та/або складанні пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності.

Наостанок аспіранти зазначили, що *«навчально-методичне забезпечення допомагає організувати ефективний процес. Воно розроблене з урахуванням сучасних методик та підходів, що дозволяє зробити навчальний матеріал доступним для всіх учасників освітнього процесу, незалежно від їхніх індивідуальних можливостей та потреб», «таке навчально-методичне забезпечення як: теоретичний навчальний матеріал, методичні вказівки та рекомендації щодо виконання практичних завдань, матеріали для організації самостійної роботи студентів, офіційний веб-сайт університету, який містить інформацію про освітні програми, навчальну, наукову й виховну діяльність, структурні підрозділи, контакти - позитивно сприяє досягненню визначених цілей і завдань в процесі навчання» тощо.*

У третьому блоці анкетування «Індивідуальна траєкторія навчання» на запитання щодо можливості вільного вибору навчальних дисциплін, у тому числі з тих, що пропонуються здобувачам за іншими ОП та ОНП, респонденти дали наступні відповіді: *«Так, є можливість», «Можливість вільного вибору є, якою користувались на всіх роках навчання», «Самостійно обирається дисципліна з запропонованого переліку», «Перелік вільного вибору навчальних дисциплін є варіативним та задовольняє потреби для навчання та написання наукових робіт».*

Аспіранти підтвердили корисність вибіркового вибору дисциплін для дисертаційного дослідження. На питання «Чи мають аспіранти можливість вибору завдань, форм та методів їх виконання в межах викладання навчальних дисциплін» респонденти відповіли ствердно та як позитивний фактор відзначили можливість разом з викладачем коригувати завдання відповідно до власних наукових інтересів.

Щодо наявності доступу до інформації та можливості взяти участь у програмах академічної мобільності здобувачі дали такі відповіді: *«Доступ до інформації та можливість взяти участь у програмах дозволяє студенту отримати міжнародний досвід, а саме ознайомитись з новими мовами, методами навчання, та культурою. Дає можливість долучитись до навчання за обміном, та будівництву міжнародних зв'язків».*

Здобувачі вищої освіти надали ствердні відповіді стосовно можливостей отримати додаткові освітні послуги в університеті (факультативне вивчення навчальних дисциплін, курси лекцій провідних учених, семінари, круглі столи, тренінги, практики тощо), до того ж *«можливість отримання додаткових освітніх послуг в університеті є важливим елементом для студентів та вчених. Факультативне вивчення навчальних дисциплін дозволяє індивідуальний вибір додаткових дисциплін, це дозволяє розширити кругозір у специфічних областях науки, та можливо більш глибоко вивчити проблеми та завдання власної наукової роботи. На лекційних курсах провідних учених також можна*

підкреслити деяку стикуючу інформацію з власної наукової роботи».

Аспіранти, що взяли участь в опитуванні, висловили задоволеність рівнем практичної складової підготовки (асистентської практики) в аспірантурі за обраною ОНП.

Отже, проведене опитування серед здобувачів вищої освіти третього рівня (доктори філософії, PhD) показав, що аспіранти задоволені рівнем реалізації освітньої та наукової складової за ОНП «Професійна освіта».

Фахівець

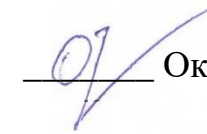
Центру забезпечення якості вищої освіти



Олена Мичкіна

Начальник

Центру забезпечення якості вищої освіти



Оксана Одінцова